

Nr 99

Utlåtande i anledning av riksdagens år 1957 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverket, i vad berättelsen avser kammarkollegiet.

(5:e avd.)

Statsutskottet får härmed underställa riksdagens prövning riksdagens år 1957 församlade revisorers berättelse, i vad den avser kammarkollegiet, jämte i anledning därav till Kungl. Maj:t avgivna utlåtanden.

Under finansdepartementet, § 27, har revisorerna upptagit frågan om kammarkollegiets bibehållande såsom ett särskilt ämbetsverk, m. m. (del I, s. 278—289).

Revisorerna har till en början lämnat en kortfattad historik rörande kammarkollegiet samt därefter redogjort för dess nuvarande uppgifter och organisation (s. 278—284). Sedan på revisorernas föranstaltande inom revisorernas kansli övervägts frågan, huruvida förutsättningar kunde anses vara för handen för en avveckling av kammarkollegiet, har därvid framkomna synpunkter redovisats i revisorernas berättelse i en sammanfattning å s. 285—287.

Revisorerna har för egen del gjort ett uttalande å s. 287—289, vari avslutningsvis anfördes följande.

Med nu anförda och eljest kända uppgifter om kammarkollegiets ämbetsåligganden och organisation m. m. för ögonen ha revisorerna ansett sig böra ställa frågan, huruvida det kan anses ändamålsenligt eller nödvändigt att bibehålla ett särskilt ämbetsverk med så begränsade uppgifter och med så egenartad struktur som numera kännetecknar kollegiet. Det framstår nämligen enligt revisorernas mening som en angelägenhet av synnerlig vikt att tillvarataga alla möjligheter till rationaliseringar och besparingar inom statsförvaltningen, vilket understrukits jämväl av föredragande departementschefen i den s. k. kompletteringspropositionen till årets riksdag.

En förutsättning för indragning av kammarkollegiet är givetvis — liksom i andra liknande fall — att de uppgifter som ämbetsverket handhar antingen icke längre behöva ombesörjas av statlig myndighet och därför på ett eller annat sätt kunna avvecklas eller ock med fördel kunna överflyttas på andra ämbetsverk på sådant sätt, att rationaliseringar bli möjliga. I det föregående ha redovisats vissa på revisorernas föranstaltande framlagda synpunkter på frågan, huruvida nu angivna villkor för en avveckling av kollegiet äro uppfyllda. Revisorerna äro för sin del icke beredda att ingå på

någon detaljprövning därav. Synpunkterna ge emellertid enligt revisorernas mening otvetydigt vid handen, att frågan om en indragning av kollegiet är förtjänt att närmare övervägas. Revisorerna få därför förorda, att en dylik utredning snarast kommer till stånd. I detta sammanhang må allenast tilläggas att revisorerna förutsätta såsom självklart, att den expertis som nu finnes representerad inom kammarkollegiet kommer att tillvaratagas inom de verk, dit kollegiets nuvarande uppgifter kunna komma att överflyttas.

Därest ifrågakvarande utredning skulle leda till det resultatet, att övervägande skäl befinnas tala för ett bibehållande av kollegiet, bör dess organisation underkastas en översyn, syftande till en minskning av antalet byråer och av ämbetsverket över huvud. Det torde nämligen icke vara i överensstämmelse med nu tillämpade förvaltningsnormer att bibehålla särskilda byråer med ett så litet antal befattningshavare som fallet är i kammarkollegiet.

Över revisorernas berörda uttalande har *yttranden* avgivits av *justitiekanslersämbetet, vattenöverdomstolen, vattenfallsstyrelsen, kammarkollegiet, statskontoret, riksräkenskapsverket, statens organisationsnämnd, domänstyrelsen, lantmäteristyrelsen, fiskeristyrelsen, länsstyrelserna i Kalmar, Malmöhus, Örebro och Jämtlands län, domkapitlen i Uppsala, Linköpings, Skara, Lunds och Luleå stift, 1956 års rationaliseringsutredning, svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund samt svenska naturskyddsföreningen*, i vars yttrande *vetenskapsakademiens naturskyddskommitté* instämt.

Beträffande innehållet i dessa yttranden får utskottet hänvisa till del II, s. 265—306 i den tryckta berättelsen.

Utskottet. Under § 27 av sin berättelse har riksdagens år 1957 församlade revisorer dryftat frågan om kammarkollegiets bibehållande som ett särskilt ämbetsverk. Revisorerna erinrar om att kollegiet, vars organisation omfattar fyra byråer, ett advokatfiskalskontor och arkivet, till personalnumerären — drygt ett femtiotal befattningshavare — utgör ett av rikets minsta ämbetsverk. Revisorerna tänker sig närmast möjligheten av att överflytta kollegiets ämbetsåligganden — konsultativa och förvaltande uppgifter samt åligganden på statsadvokatens område — till andra myndigheter i syfte att därigenom uppnå rationaliseringar och besparingar. Sålunda skulle bl. a. vattenmålens handläggning kunna förläggas till statskontoret och de s. k. indelningsärendena kunna överföras till lantmäteristyrelsen, varjämte till stiftsnämnderna skulle kunna decentraliseras ärenden rörande försäljning av kyrklig jord. Emellertid förklarar sig revisorerna inte beredda att ingå på en detaljprövning av den väckta frågan utan rekommenderar att den görs till föremål för en närmare undersökning. Därest en dylik undersökning skulle ge till resultat att övervägande skäl talar för kollegiets bibehållande, anser revisorerna det i varje fall motiverat med en översyn syftande till en minskning av antalet byråer och av ämbetsverket över huvud.

Revisorernas förslag på förevarande punkt har emellertid inte vunnit någon allmän genklang bland de hörda myndigheterna; en del av dem avvisar

i bestämda ordalag tanken på en rasering av den bestående organisationen. Bl. a. betonas värdet av den inom kollegiet med dess fasta ämbetstraditioner samlade erfarenheten och expertisen på de mycket särpräglade områden, som verkets ämbetsuppgifter omspannar. Kammarkollegiet självt uttalar sig mot en avveckling eller reducering av ämbetsverket. Justitiekanslersämbetet — liksom även vattenöverdomstolen — vänder sig mot tanken på att uppgifterna att bevaka det allmännas talan i vattenmål skulle kunna övertagas av statskontoret, som måste antagas stå främmande för åligganden av detta slag; likaså tar ämbetet avstånd från tanken på att överflytta indelningsärendena, som ofta innefattar känsliga frågor av övervägande juridisk art, till ett ämbetsverk med så teknisk inriktning som lantmäteristyrelsen. Vattenfallsstyrelsen förklarar sig till den del styrelsen berörs inte ha något att erinra mot förslaget om kammarkollegiets avveckling; huruvida detta med hänsyn till övriga berörda intressen låter sig göra, kräver en mera allsidig och ingående kännedom om kollegiets göromål och funktioner än den styrelsen besitter. Statskontoret framhåller att, då revisorerna sagt sig ej vara beredda att ingå på någon detaljprövning av den väckta frågan, statskontoret så mycket mindre kan ingå på en dylik prövning samt erinrar om att 1956 års rationaliseringsutredning har att framlägga förslag om bl. a. statskontorets framtida organisation, varför resultatet av detta uppdrag bör avvaktas innan det övervägs huruvida ämbetsverket kan bära tillföras nya uppgifter. I och för sig har ämbetsverket intet att erinra mot att kammarkollegiets organisation underkastas en översyn, som dock bör vara förutsättningslös; vid denna översyn bör alltså kunna övervägas, om det skulle vara rationellt att från andra myndigheter tillföra kollegiet nya uppgifter. I vart fall sett från statskontorets egna synpunkter bör dock med denna översyn anstå. Statens organisationsnämnd tillstyrker att en organisationsundersökning företas vid kollegiet rörande vilka vinster som eventuellt kan nås vid överföring av uppgifter till andra organ; skulle undersökningen visa att kollegiet bör bestå, bör förslag om en rationell byråindelning framläggas. I avstyrkande riktning uttalar sig riksräkenskapsverket, domänstyrelsen, fiskeristyrelsen samt flertalet av de hörda länsstyrelserna och domkapitlen. Lantmäteristyrelsen, som inte anser sig kunna taga ställning till frågan huruvida en utredning av kammarkollegiets bibehållande bör komma till stånd, avvisar inte tanken på en överflyttning av indelningsärendena till styrelsen men påpekar de svårigheter, som måste vara förbundna med en uppdelning av kollegiets arkiv, samt erinrar slutligen om att lantmäteriets organisation f. n. är föremål för utredning. 1956 års rationaliseringsutredning förklarar sig ej äga sådan kännedom om kollegiets arbetsuppgifter, att utredningen kan göra något uttalande i frågan. Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund har intet att erinra mot att den förordade utredningen kommer till stånd. Svenska naturskyddsföreningen avstyrker bestämt att kollegiets behandling av vattenmål överförs till statskontoret och ifrågasätter om inte kollegiet borde erhålla vidgade uppgifter på området.

De synpunkter på den av revisorerna väckta frågan, varåt de hörda myn-

digheterna och organisationerna sålunda givit uttryck, går som synes delvis isär. Flertalet av myndigheterna har emellertid intagit en mer eller mindre avvisande hållning till tanken på en avveckling av kammarkollegiet. De argument som anförts till stöd för denna ståndpunkt äger enligt utskottets mening en sådan tyngd, att det framstår som orealistiskt att räkna med ett raserande av den bestående organisationen. Det förefaller också osannolikt att några rationaliseringsvinster eller någon egentlig besparing skulle kunna uppnås på denna väg. Utskottet finner därför inte anledning tillstyrka att den av revisorerna ifrågasatta utredningen om indragning av kammarkollegiet kommer till stånd. Därmed vill utskottet inte utesluta möjligheten av att vissa rationaliseringsvinster kan åstadkommas genom förändringar inom ramen för den nuvarande organisationen. Huruvida för uppnående av detta mål tarvas en särskild utredning förefaller dock tveksamt; utskottet ifrågasätter om inte det är tillfyllest, att detta spörsmål ägnas fortlöpande uppmärksamhet inom ramen för eljest aktuella rationaliseringsöversväganden. Utskottet har emellertid inte för sin del velat motsätta sig att en särskild organisationsundersökning kommer till stånd, om en sådan anses påkallad.

Som resultat av sina översväganden i förevarande ämne får utskottet föreslå att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad utskottet anfört.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 18 april 1958

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 101.